

RE-FORMATIO

DANSK GUDSTJENESTELIV PÅ REFORMATIONSTIDEN

(Alterbordsforside fra Torslunde kirke på Sjælland –
se artiklen på side 9)

1/1971

JESUS FRISTES SOM VI MEN SEJRRER FOR OS

(1. søndag i fasten – Sankt Mathæus evangeliet 4, 1-11)

AF PASTOR JOHANNES LÆRKES, EGEN

JESUS, Gud Faders og jomfru Marias Søn, sand Gud og sand menneske, den 2. person i den hellige treenighed, føres af Ånden ud i ørkenen for at fristes af djævelen. Det er for os næsten helt uforståeligt, at dette kan ske. Den første Adam, det vil sige mennesket, altså dig og mig, blev fristet af djævelen, og vi faldt. Forståeligt nok, i hvert fald efter syndefaldet, hvor den onde har en forbundsfælle i hver af os i det onde, som er inde i os selv, men hvordan friste Gud, i hvem der intet ondt er at knytte til. For os en gåde, men resultatet bliver da også Guds sejr. Han faldt hverken i tanke, ord eller gerning. Han fristedes som en del af Hans stedfortrædende lidelse for os, Han sejrede dermed for os. Den anden Adam sejrede og bliver stamfader til det folk, der slæber rundt på arven efter den første Adam, og som derfor falder for djævelens snedige fristelser gang på gang, for at dette folk med Ham som stamfader skal arve Hans sejr over Guds og vor store modstander. Vi der var et folk, prisgivet den verdens fyrste, en håbløs slægt, frelses ved Ham ud af denne verdens fyrstes greb og skænkes et håb, som hverken han eller nogen eller noget kan tage fra os, fordi det beror på Ham og Hans gerning, "hvis overmand er dog ej til". Ingenting er derfor for håbløst, ingen situation, hvor mørk og alvorlig den end er, og hvor små, lurvede og udelige, ja onde vi end er, er håbløs, thi Jesus er som vor store Mester altid til stede, og med Ham er der altid hjælp og sejr.

Som den store taktiker djævelen er, frister han Jesus på ganske særlig måde. De tre fristelser, som vi her hører om, er alle fristelser, der skal få den anden Adam til at falde, så Han er på samme sted som den første Adam, som vi, så at Han ved at vælge sin egen vej og gøre sin egen vilje og ikke gå Guds vej og gøre Hans vilje, kan blive underlagt djævelens vilje og dermed være sat ud af spillet som verdens frelser. Derfor frister djævelen Jesus til at "frelse" menneskene ved at tage opgaven for det daglige brød fra os alle som Guds gave til os, knyttet af Gud til arbejde og næstekærlighed, og vinde menneskene ved at løse brødspørgsmålet for stedse og blive menneskeheden velgører alene på det jordiske plan, skabe paradiset her på jorden. Som Jesus fristedes dertil, er det bestandig djævelens fristelse til Hans folk, den hellige almindelige kirke, på jorden. "Lad dog alle de dogmatiske, ligegyldige, i vort sprog irrelevante spørgsmål ligge, og løs de sociale opgaver, der er relevante for vor slægt". Fristelsen synes at virke stærkt på os; godt at høre, at Han, vi er indpodet i og tilhører ved dåben og troen, har sejret. Lad os holde os til Ham, bede til Ham og stole på Ham.

Den anden fristelse går ud på at få Jesus til at vige bort fra Guds vej, lydighedens og lidelsens vej, ved at gøre et mirakel til menneskenes for-

nøjelse, så at de kan komme uden om troen. Også det mislykkes for den onde og det til trods for, at løgnens fader her for en gangs skyld taler sandhed. Han taler nemlig ikke af sit eget, men citerer den hellige skrift, og den kan som bekendt ikke røkkes. Det holder også stik her. Djævelen taber, og efter den tredje fristelse ser vi, at Gud holder sit ord, "engle kom til Ham og tjente Ham". Helt vidunderligt!

Endnu en gang prøver fristeren at få Jesus til at bruge en genvej uden lydighed og lidelse til at få den verden, Han netop er kommet for at frelse fra djævelens magt, i sin besiddelse. Her er sløret kastet, Jesus fristes til Satanstilbedelse, men afviser den onde med harme. Her fristes Guds folk hårdt i vor tid til at følge sin egen vej og sine egne tanker, om ikke just ved mirakler i gammeldags betydning, så af reklame og opsigtsvækkende ord og handlinger og ved at forlade lydighedens og lidelsens vej. Hvor ofte hører vi ikke om, at kirkens tid er forbi. Staten løser de sociale spørgsmål og gør det langt bedre, end kirken har gjort, og videnskaben trænger kirken ud, der bliver ikke brug for Gud længere. Alle kirkens opgaver, siger man, tages eller er taget fra den. Aldrig har jeg dog hørt om nogen, der vil fratage den lidelsen, som Jesus selv har lovet dem, der følger Ham.

I kampen mod fristeren viser Jesus os det bedste våben: Guds ord i den hellige skrift. Det bruger Han selv mod djævelen, og som vi har set, sejrer Han ved brug af dette våben, der er så skarpt, at det fælder den onde, selv da han forsøger på at forgribe sig på det. "Han har dog få't sin dom, da Krist til jorden kom, et ord ham nu kan fælde". Her er, hvad vi skal bruge, og vi har fået det skænket i Bibelen. Lad os dog bruge den til styrke og til glæde. Her hører vi om Ham, der har sejret for os. Lad os derfor synge nr. 228 i salmebogen og med dens ord gå op til alteret for at modtage Ham, der blev fristet i alle ting i lighed med os, dog uden synd, og som derfor sejrede for os, og nu med sig selv skænker os sin sejr.

HVEM EJER LIGET ~ HVEM EJER LIVET ?

AF PASTOR JØRGEN GLENTHØJ, BORUM

DENNE artikel er skrevet uafhængigt af de synspunkter, som Socialstyrelsens chef, H. C. Seierup såvel i Ekstrabladet (19/1-71) som over for Kristeligt Dagblad (20/1-71) har gjort sig til talsmand for, men får på baggrund heraf ikke mindre stor aktualitet.

H. C. Seierup gav bl. a. udtryk for følgende:

14. ÅRGANG

er påbegyndt med dette nummer.

Abonnementet er uændret 20 kr. (for studerende dog kun 15 kr.). Abonnenter, som har forudbetalt for 1971, kan blot lægge indbetalingskortet til side. Snarlige indbetalinger vil være velkomne. Ekspeditionen modtager med tak gaver til bladet.

Venlig hilsen
RE-FORMATIO

Jeg mener, at det er væsentligt, at der bliver oprettet klinikker, hvor folk kan søge hen, når de ønsker at begå selvmord, og hvor man sætter ind på først og fremmest at udrydde årsagen til, at de ønsker at slippe væk fra det hele.

Til spørgsmålet: Og hvis det ikke lykkes? svarer han:

Ja, så må man søge en human måde at hjælpe dem til at begå selvmord på. Men tyngdepunktet i min tanke er, at man skal hjælpe folk af med årsagen eller årsagerne til, at de ikke vil mere, i stedet for nu, hvor hjælpen kommer til folk, når deres selvmordsforsøg mislykkedes.

Jeg er klar over, at et sådant synspunkt ikke kan accepteres i dag hverken i religiøse, lægekredse eller af befolkningen som helhed. Et er, at tiden måske ikke endnu er moden, men et andet er, at hvis man for eksempel ser på diskussionen om dødskriteriet, så vil man se, at det almenes syn på den sag er forskudt noget i de senere år.

.... Holdningen til medlidenhedsdrab må uden tvivl ændres, og det er givet, at en del, blandt andet uhelbredeligt syge, vil søge "selvmordsklinikker".

.... Når man har søgt at få selvmordskandidaten væk fra sit forehavende, og vedkommende fastholder sit ønske, skulle vi så ikke respektere dette ønske?

Red.

EN LÆGE sagde for ikke længe siden til mig: "Der er nogle kirurger, jeg gerne betror mit liv, men der er andre, som jeg under ingen omstændigheder vil betro mit liv". Og hvorfor ikke, spurgte jeg. "Det er blevet et håndværk!" lod svaret. Anledningen var en samtale om livs- og dødskriteriet. Ingen navne blev nævnt, men sagen blev stående. Hvad er det, der er problemet i spørgsmålet om livs- og dødskriteriet? Det er aldeles ikke spørgsmålet om at skabe klarhed over, hvordan livets begyndelse og dets ophør skal defineres og fastslås. Det hersker der ingen uklarhed over. Selv den indførte abortlov vidner jo med sin 12-ugers-grænse og andre begrænsende bestemmelser umiskendeligt om, at menneskeliv er til stede fra undfangelsesøjeblikket. Ellers var der jo ikke noget at lovgive om. Og diskussionen om en eventuel ny lovgivning om dødskriteriet viser lige så tydeligt, at det aldeles ikke er svært at formulere et døds-kriterium. Et menneskes liv er ophørt med hjernedøden og den deraf automatisk følgende hjertedød. Al den snak om, at man kan holde hjertet kunstigt i funktion, efter at hjernedøden er indtrådt, burde man spare sig. Hjertets spontane reflekser ophører uundgåeligt, når hjernedøden er indtrådt. Man kan ikke opretholde hjertets spontane reflekser med kunstig opretholdelse af blodomløbet og åndedrættet. Når et menneske klinisk må betegnes som et præparat, er dets spontane livsfunktioner ophørt og døden pr. definition indtrådt, selv om dødens nedbrydning af legemet ikke indtræder. Det kliniske problem er, hvordan man kan konstatere hjertedødens indtræden, uden at dødens nedbrydende virkning på organerne indtræder. Hvorfor er det et problem? Fordi et frisk organ kan transplanteres til en anden person. Derfor ligger der en hindring for den tekniske gennemførelse af en transplantation, hvis man først skal konstatere hjertedøden der-

efter skal spørge om vedkommendes eller pårørendes tilladelse. Men det vil i virkeligheden sige, at problemet ikke er spørgsmålet om døds-kriteriet, men om individets personlige integritets ophør.

Hvornår ophører den personlige integritet? Det er i virkeligheden det, man skal diskutere. Ophører et menneskes integritet ved dødens indtræden? Eller kan et lægeteam allerede før dødens indtræden konstatere dødens uafvendelige indtræden og allerede begynde at disponere? Eller som professor Lindhardt engang med citat fra en replik ved et aftenselskab formulerede det: Hvem ejer et lig? Frygten, for at dødens endelige indtræden ikke altid bliver respekteret, gav sygeplejerskernes krav om døds-kriteriets overholdelse den fornødne styrke til at sikre overholdelsen. Men siden er der fra lægeligt hold rejst krav om anerkendelse af det berettigede i visse former for "passiv euthanasi". Det svarer godt til, at man tilsyneladende ikke mere tænker på at gennemføre noget nyt døds-kriterium. Dels er det jo kun på nogle få hospitaler, man kan transplantere, dels er det i virkeligheden retten til at disponere over et menneskes organer efter døden, der er det egentlige problem, ligesom det er problemet, hvorlænge man er pligtig til at holde hjernedøde mennesker kunstigt i "live", og om der findes grader af hjerneskade, som berettiger til, at man standser den kunstige opretholdelse af livet på et minimumstrin. At det i virkeligheden er her tampen brænder, må man ikke være blind for.

Hvad dispositionsretten angår synes man at være ved at betræde nye veje i det cirkulære, der fastslår, at afdødes egen stilling til, om der skal være kirkelig eller ikke-kirkelig begravelse, ikke mere betragtes som afgjort ved, at afdøde har opretholdt sit medlemsskab af folkekirken til sin død. Afdødes pårørende kan nu tage anden bestemmelse, hvis der ikke foreligger udtrykkelige udsagn af afdøde. Individets personlige integritet synes altså her at være reduceret til dødens indtræden, hvis der ikke foreligger udtrykkelige udsagn. I grunden en uklar og inkonsekvent bestemmelse.

På samme måde synes den udbredte tilbøjelighed til at anerkende den passive euthanasi inden for visse grænser at ende i en uklar og inkonsekvent holdning. Sagen er ganske ligetil: Enten mener man, at lægen på et vist tidspunkt må kapitulere overfor døden og konstatere, at han højst kan forøge den døendes lidelser en kort tid endnu, eller også mener man, at lægen bevidst skal bruge sin passivitet til at opnå en tidligere og måske mindre smertefuld død. Det kan være svært at kende de to former fra hinanden i praksis. Men hvis man bruger ordet passiv euthanasi om begge former, skaber man en uklarhed, som åbner portene for den bevidste brug af passiv euthanasi som middel til fremkaldelse af døden på et tidligere tidspunkt med alle risici for escalation af den passive euthanasi i praksis. Om man også på dette område ender i at foretrække ikke at lovfæste nye definitioner, kan det hænge sammen med, at man foretrækker en stiltiende praksis.

Man siger, at det er lægekunstens tekniske fremskridt, der har skabt disse problemer. Og det er for så vidt rigtigt. Men hvis man mener, at disse tekniske fremskridt også kræver nye kriterier og retsregler, kan det kun hænge sammen med, at de tekniske fremskridt bliver gjort til kriterier i sig selv. Problemet ligger altså ikke i de tekniske fremskridt som sådan, men i det menneske, som fra at være teologisk indstillet er blevet teknologisk indstillet.

Hvordan tænker det teknologisk indstillede menneske? Tilsyneladende højst inkonsekvent. På den ene side skal al fødselsvidenskab være klar til brug, på den anden side skal det være tilladt for ikke at sige pligtigt at foretage fosterdrab. På den ene side er teknologen jomfrufjendsk; en ung pige må ikke være kostbar. På den anden side er teknologen barnefjendsk; pigen må endelig ikke blive gravid. På den ene side skal der være en perfekt alderdomsforsorg, så døden næsten ikke kan få en årsag. Men på den anden side skal det være ens ret eller måske endog ens børns ret at skaffe den gamle den milde død ved euthanasi, f. eks. først en dejlig festlig dag med børn og venner og så sprøjten og farvel, mens glæden fylder alle. Og så lægen må have den ret, så han ikke ustandselig skal føle sig i konflikt med loven, men kan disponere frit. For hvad der er godt for mennesket, ved kun den sagkyndige. På den ene side skal alt sættes ind på at redde livet for den syge eller tilskadekomne. På den anden side må de, der ikke synes at have chancer for at få en "normal" tilværelse, være forpligtet på at stille sig til rådighed for andre med reservedele. Derfor er det for teknologen egentlig moralsk forsvarligt at tage de fornødne skridt uden at spørge om forlov, når udsigterne er håbløse for en syg eller tilskadekommen. På den ene side modsætter samfundet sig først alle advarsler om at hindre narkotikamisbrug. For det må være ens ret at tage sig frihed også til den form for livsnydelse. På den anden side sætter man millionbeløb ind på at hjælpe dem, der er blevet narkotikavrag. På den ene side erkender man på et sådant punkt, at der må begrænsninger til, måske endda med tvang. På den anden side overfører man ikke denne erfaring på andre områder. På den ene side må pornofriheden ikke begrænses. På den anden side skal der gives seksualundervisning i skolerne, også uden at forældrene bliver spurgt om, hvad indhold den etiske undervisning skal have. Forældrenes og børnenes frihed skal her begrænses. For børnene skal have alle muligheder for livsudfoldelse oplyst. Det er jo for teknologen et gode i sig selv at bruge alle sine livsmuligheder. Børnene skal derfor have indoktrineret den teknologiske frihedsopfattelse, d. v. s. frigøres f. eks. fra bindingen til hjem og forældre. På den anden side skal de også have oplysning om alle muligheder for at undgå, at livsudfoldelsen får ubehagelige følger, hvilket igen åbner yderligere muligheder for livsudfoldelse.

Hvad er logikken bag disse eksempler på tilsyneladende inkonsekvent holdning hos teknologen? Logikken er en forbrugersmentalitet. Ud fra denne forbrugersmentalitet bliver den tilsyneladende inkonsekvente holdning ganske konsekvent. Det menneskeideal, som ligger til grund for den moral og jura, som teknologen kæmper for, er træffende kaldt: "Konsum-atleten" (A. Bednarik) og mentaliteten bag dette ideal: "Konsum-engagement" (G. Huntemann). Efter at hele den skabte verden er blevet gjort "tingslig", d. v. s. gjort sækular, og det vil igen sige: reduceret til det kvantitative, udtømt for sandheds- og værdiindhold, kun vurderet efter "virkningseffekten", opstår der en ny dyrkelse af tingene selv. Livet søges i tingene selv. Hele denne "kvantiseringsproces", dens indhold og konsekvenser i computer-alderen har den bekendte Bremerpræst Dr. Georg Huntemann gennemanalyseret i sin bog: "Provozierte Theologie in technischer Welt" (Brockhaus, Wuppertal 1968). (Bogen er tilegnet: "Bo Giertz dem hochwürdigen Bischof von Göteborg zur Erinnerung an Sittensen 1968 in Verehrung gewidmet", altså som tak for Bo Giertz' indsats ved dannelsen af en beken-

delsesbevægelse for hele Tyskland ud af mange adspredte bekendelsesgrupper). Side 135 hedder det: "Denne omgang med tingen må ikke misforstås, som om der kun var tale om 'nydelse'; for her gør der sig en mærkværdig tvang til engagement gældende. Nydelse er fri, suveræn rådighed over tingen. Konsum-engagement derimod er at identificere sig med tingen. Nydelse er munter afslappethed — konsum mener det alvorligt, ved konsum drejer det sig om livet selv". Det er altså derfor, der ikke kan diskuteres sagligt og afslappet om pornofrigivelse, homofillovgivning, seksualundervisning i skolerne, døds- og livskriterium og mange andre ting. Vi står over for en livsdyrkelse. En religion uden ærefrygt. En religion, der kun kender dette liv og derfor ser tekniken som et frelsesmiddel, der altid skal være til rådighed, også om det ikke altid bliver brugt. Man tåler ikke nogen reduktion i ens livskonsumering. Hvor tingene ikke vil afgive den ønskede livskonsumstigning, træder livsholdningens inderste væsen frem: (grunden til at theologisk og teknologisk indstilling ikke kan forenes): aggressivitet over for livet, som det er skabt. Det er den teknologiske indstillings grundholdning. Dens grunddogme er: virkeligheden bør forandres, i givet fald med vold. Enhver begrænsning er for teknologen en ydmygelse.

Men dette grunddogme er en vrangforestilling, en vranglære, et hæresi, som fører til skæbnesvangre destruktive følger, siger Huntemann. Virkeligheden lader sig ikke sådan omstrukturere. Derfor ender teknologernes børn tit i en indre lammelse, som også kaldes ligegyldighed. Og denne ligegyldighed udløser fra tid til anden en gold protesteksplosion, en afmægtig aggressivitet mod virkeligheden.

Måske har den afmægtige protesteksplosion begyndt at rejse spørgsmålet: Hvem beskytter os mod det teknologiske menneskes aggressivitet? Det er dagens kulturpolitiske spørgsmål frem for alle andre. Men bag dette toner et endnu vigtigere spørgsmål frem: Hvordan genvinde ærefrygt for livet og dets grundstruktur? Hvordan genvinde ærefrygten og glæden ved det menneskelige liv i hjem og på arbejdsplads? Hvordan forløses fra ligegyldighedens lammelse under den afmægtige aggressivitets sammenstød med virkeligheden?

Det kristne svar er: Ved at genfinde Gud. Teknologen må blive theolog. Og vejen hedder som ved enhver menneskelig fødsel: kun gennem smerte og afkald, d. v. s. ved koncentration gennem bøn og faste, gennem udholdenhed og håb, gennem død og opstandelse. Ikke ved forandring ved aggression, men ved forløsning og genfødsel genvindes ærefrygten, og med ærefrygten genvindes livet — også i den tekniske tidsalder. Men det nye menneske, som skal forløse den teknologiske tidsalder er ikke konsum-atleten og konsum-engagementet, men Kristus og Kristus-efterfølgelsen.

TO OBSERVATIONER

AF PASTOR VAGN HASSELGAARD, SVENSTRUP

DA JESUS var født i Betlehem, kom der nogle vismænd fra Østerland og spurgte kong Herodes: "Hvor er jødernes nyfødte konge? thi vi har set hans stjerne i østen og er kommet for at tilbede ham".

Fund af kaldæiske lertavler, påtrykt beregninger over planeterne Jupiters og Saturns baner og af arkæologerne dateret til tiden umiddelbart før Jesu fødsel, afslører i overraskende overensstemmelse med, hvad moderne astronomi kan tilbageberegne, at den stjerne, vismændene så, ikke var nogen eventyrstjerne, men en virkelig stjerne. Længe før deres afrejse fra Kaldæa kunne vismændene fra en position ved Eufrat, nat efter nat, foretage observationer af en ny stjernesol. På orientens kulsorte nathimmel brændte stjernen sig med uafviselig intensitet ind på øjets følsomme nethinde. Og lige så påtrængende stjernens skønhed var, lige så indlysende var dens tydning for de bibelske vismænd.

Fænomenet fremkom ved, at Jupiter, der i sin egenskab af solsystemets største planet symboliserer verdensherskeren, nogen tid før Jesu fødsel, på himlen "smeltede sammen med" den næststørste planet, Saturn, der i oldtiden var Israels særlige stjerne. Af vismændene måtte den nye stjernefødsel ganske logisk tydes som tegn på en nær forestående fødsel af en jødisk herskerkonge af usædvanligt format. At stjernen yderligere stod i fiske-tegn *), kunne kun øge betydningen af den forestående kongefødsel. Den måtte betyde afslutningen af en gammel tidsepoke og begyndelsen til en helt ny.

Og stjernen funkledede og funkledede, og inden den igen opløstes i sine to komponenter, nåede den at lede vise mænd fra Østerland til Davids stad, til den nyfødte kongesøns vugge.

* * *

Vi har nu – vistnok så kortfattet som det er muligt uden ligefrem at lægge hindringer i vejen for en forståelse af den ret komplicerede sammenhæng – omtalt den første observation af Betlehemsstjernen. Men det forunderlige er, at Betlehemsstjernen igen har vist sig på himlen, synlig også fra ethvert punkt i Danmark. Den var skøn at skue. Formentlig lige så kraftigt lysende som stjernen ved Jesu fødsel.

Hvornår den stjerne viste sig? – ja, vi skal hverken måneder eller år tilbage i tiden. Stjernen tændtes julemorgen 1970. Ved et rent tilfælde havde jeg dagen før læst en avisnotits derom, skrevet på grundlag af en meddelelse fra Bostons observatorium: – BOSTON (AP). Tidligt julemorgen vil planeterne Venus, Jupiter og Mars danne en "stor konjunktion" ved Månen.

Kl. 7 julemorgen så jeg den. Der var endnu et par timer til solopgang, men morgendæmringen havde allerede fået himlens øvrige stjerner til at blegne. Eller også er det min erindring, der spiller mig et puds, for jeg så jo i virkeligheden kun den ene. I den stille julemorgen, uden at den svageste vind rørte grenenes fletværk i haven, og uden at den svageste lyd hørtes, stod stjernen og funkledede på himlen.

Den stod ret lavt i sydøst, vel nogenlunde over det sted hvor Betlehem må befinde sig. Og den herskede på himlen. Under sig havde den månen, men det var en svagtlysende måne, da den var i sidste kvarter. Stjernens lys var blåhvidt tindrende og som lyskilde af en sådan fylde, at den sendte strålebundter op og ned i det lodrette plan, men uden at danne noget kors.

* * *

Planetkonjunktioner er uhyre sjældne. Astronomien hævder, at de stati-

stisk indtræffer så sjældent som en gang hver 800 år. Formentlig er det derfor højst anden gang siden Jesu fødsel, at en stjernesol har kunnet iagttages fra jorden. At den tillige var en Betlehemsstjerne, der tændtes netop julemorgen og ikke en hvilken som helst anden af årets øvrige 364 dage, gør den til mere end en astronomisk begivenhed.

Hvorledes vismændene fra østen ville have tydet dens fremkomst, Jupiter, Mars og Venus i en stjerne, får stå hen. Alle hvem det blev givet at se den, vil mindes den som noget meget smukt og noget meget glædeligt.

NOGLE BETRAGTNINGER OVER GUDSTJENESTEN

I DEN DANSKE FOLKEKIRKE I FORHOLD TIL
CHRISTIAN DEN 3. AF DR. MARTIN LUTHER
GENNEMSETTE KIRKEORDINANTS AF 2/9-1537
AF KAPTJEN E. M. ANDERSEN, LYNGBY

SÅ SAGDE HERREN: Står på vejene og ser til. Og spørger om de gamle stier, hvor den gode vej mon være, og vandre på den, og de skulde finde ro i deres sjæle. Jer. 6 16.

IKKE ENHVER præst – og langt mindre enhver theologisk professor – kan angive den rette og Gud velbehagelige form for den kirkelige Guds-tjeneste. Her gælder i høj grad Salomons visdomsord: Dersom Herren ikke bygger huset, da arbejder de forgæves som bygger derpå. – Vi må tiltro Gud magt og vilje til at give den troende menighed en dyb længsel efter en skøn og sand form for Kirkens Gudstjenester. Ved en ændring af formen for den gældende Gudstjeneste må vi høre deres råd, som ikke skikker sig lige med denne verdens børn, men forsøger at leve efter Guds vilje. Der findes mange præster, som Gud kender og vil vedkendes, og som forsøger at frembære tjenesten for Gud på værdig måde. "Så giv agt på eder selv og den hele hjord, blandt hvilken den Helligånd satte eder som hyrder, at vogte Guds menighed, hvilken Han erhvervede sig med sit eget blod". Ap. G. 20, 26-28.

Vi læser i "Dansk Kirketidende" nr. 29 af 1882 følgende udtalelse af pastor Müller: "Det er visselig ubetimeligt at sætte en ny etage på en skrøbelig bygning, førend den er restaureret, det er visselig ubetimeligt at sætte blomster og andre prydelser ind i en stue, før den er fejlet og afstøvet"! Det er et godt billede, som har krav på vor opmærksomhed. Udtalelsen er lige før et møde i Bethesda (konvent).

Det er jo ikke forandringer i Gudstjenesten der ønskes, men en genoprettelse af vort udplyndrede kirkeritual. Den nævnte restaurering, udfejjning og afstøvning er vel ikke uoverkommelig, så meget mere som materialet har ligget klar til brug de sidste godt 400 år. Prøv at se på, hvad Kong Christian den 3. og dr. Martin Luther blev enige om som en værdig tjeneste for GUD.

*) det sidste stjernebillede i dyrekredsen.

Hvad vi har brug for er en alvorlig syndsbe kendelse og påfølgende abso-
lution, for at vi derefter med ro i sindet kan bekende troen på vor Gud og
Skaber. Det er grundpillerne i en sand Gudstjeneste. Det er jo ikke en ny
etage på en skrøbelig bygning, men tværtimod støtter til et faldefærdigt
hus. — Genoprettelsen af diakonatet vilde forøge husets bæreevne, og de
vilde måske bedre end andre Herrens tjenere kunne feje og støve af — og
styrke de grundmure, som i Kirken er ved at smuldre bort. Kirken træn-
ger i vor tid til et ordineret diakonat. Dette nødvendige og velsignede mel-
lemled mellem præstes kabet og menigheden. Mange af Kirkens præster sy-
nes at have større tilbøjelighed til diakonal virksomhed end til deres egent-
lige pastorale gerning, som ikke kan udføres tilfredsstillende i de alt for
store pastorater, fordi de mangler diakonernes nødvendige hjælp. Der er
forskel på ordets diakoni og bordets diakoni.

Uden tilbørlig agtelse for den hellige kirkelige overlevering er omtrent
hele den skønne fra oldkirken nedarvede liturgi bortkastet (se den græsk-
orthodokse Gudstjeneste), prædiken skal træde i stedet for bekendelse,
taksigelse og tilbedelse i Ånd og sandhed. Der hviler et tykt åndeligt mør-
ke over vor offentlige Gudstjeneste. Det døbte folk står fremmed over for
tilbedelse af Guddommen. Tempelskændere kan uantastet te sig for alteret
som de lyster med tilladelse af den stedlige "præst. Vi foretrækker men-
neskelige anordninger for Guds hellige indstiftelser. Mange skægtleds syn-
der hviler tungt på det danske kirkefolk. Vi må trøste os med habet om at
vor "kirkestyrelse" må få visdom fra Gud til at forvandle vore skønne
templer fra theologiske høresale for de vise og forstandige til Guds hellig-
domme for de umyndige og fattige i ånden. Det vil jo klare noget op i vor
"folkelige kirkehorisont", når prædikehusene i det ganske land atter for-
vandles til "bedehuse".

Jeg formaner eder altså, brødre, ved Guds barmhjertighed,
til at fremstille eders legemer som et levende, helligt, Gud
velbehageligt offer, dette er eders fornuftige Gudstjeneste,
og skikker eder ikke lige med denne verden.

Al offentlig Gudstjeneste må være højtidelig og værdig. Apostlene og de
ældste kirkefædre har betegnet Kirken som katolsk = omfattende alle døbte.
Det sande katolske sind kan ikke tænke sig religionen eller Gudstjenesten
afpasset eller tillempet efter forskellige folks meninger og "skrøbelige"
tilbøjeligheder.

Jesus Kristus har knyttet båndet mellem himmel og jord. Hans formid-
lergerning for Faderens trone består deri, at Han træder imellem, hver
gang Satan kommer frem med sine anklager mod os. "Undladelse af tilbe-
delse og taksigelse var de synder, hvorved hedningerne faldt i forfængelig-
hed og mørke" (prof. Thiersch). Giver vi vore kirkelige Gudstjenester
form efter den oprindelige kirkeorden og Guds bestemte vilje, da vil vi af-
stå fra den så udbredte opfattelse, at Søndagsgudstjenesten er en enkelt
episode i ugens løb. Den er i virkeligheden samlings- og højdepunktet af
det kristenliv, som leves i ugens øvrige dage ved deltagelse i daglige mor-
gen- og aftentjenester.

Under Eukaristitjenesten søndag formiddag kan Guds bestemte vilje kun
ske, når vi knæler ned for den treenige Gud, bekendende vore synder og
beder: Herre, forbarm dig over os! Da sker Guds bestemte vilje, når vi

modtager syndsforladelsen gennem det hellige embede, og atter rejser os
for at love og prise Gud. — Vi kan hverken tjene eller behage Gud ved i
upassende stillinger at synge eller bede. "Thi hver den som skammer sig
ved mig og mine ord, ved ham skal Menneskesønnen skamme sig, når han
kommer i sin og Faderens og de hellige engles herlighed" (Luk. 9, 26). Da
skal de stive knæ bøje sig for den retfærdige dom. Den levende Guds me-
nighed i Danmark må ikke blive stående ved ønsker og håb! Dersom israe-
litterne under deres trældom i Ægypten ikke havde gjort andet end klage,
sukke, ønske og håbe, så havde Herren ikke (formentlig) udfriet dem af
dette trællehus, men de råbte i deres nød til Herren, og Han sendte Moses
som en stærk arm, der ved Guds hjælp satte tingene på plads.

Det vilde være skønt, om "Folkekirken" kunde få den Højmesse tjeneste
tilbage, som var bygget på Luthers værker: "Formula missæ" af 1523,
evangelisk kirkeordinants af 1525 og "Deutsche Messe" af 1526. Deri var
alt overflødig "theater" fjernet og en værdig, højtidelig Gudstjeneste for-
ordnet for en troende menighed.

"Af disse kilder fik den danske kirke ved reformationen en Højmesse,
som i den del der går foran prædiken kunde tåle en sammenligning med
den gamle Kirkes bedste liturgier, og veludført måtte være af den største
virkning" (Liturg. hist. s. 56). Guds børn og Herrens tjenere må bede Gud
om at der indføres en Højmesse tjeneste, hvori Faderen kan tilbedes i Ånd
og Sandhed (Johs. 4, 23-24), hvorunder Sønnen vil være nærværende i ordet
som i sakramentet, og hvorfra Helligånden ikke flygter bedrøvet bort, — i
hvilken Jakobs drømmesyn virkeliggøres, når Herrens troende tjenere sti-
ger op ad påkaldelsens himmelstige med vore ydmyge begæring, forbøn-
ner og taksigelser, og stiger ned med Guds svar i syndsforladelsen og vel-
signelsen (prof. Thiersch i Genesis s. 262).

Her anfører vi de enkelte led af den evangelisk-lutherske Højmesse, den
hellige Eukaristi:

Introitus = påkaldelsen, syndsbe kendelsen og absolutionen.
Kyrie eleison = Herre forbarm dig.
Gloria in excelsis Deo = Ære være Gud i det høje.
Kollekten og epistlen.
Hovedsangen. Sædvanligvis brugtes "Nu beder vi den hellig Ånd".
Evangeliet og trosbe kendelsen.
Efter en kort homili fulgte
Offertoriet = offersangen
Præfationen = taksigelsen
Sanctus = Hellig, hellig, hellig er Gud den Herre Zebaoth
Consecrationen, Fadervor
Agnus Dei = Guds Lam som bærer verdens synd
Uddelingen af det hellige Sakrament.
Intonationen, kollekten og velsignelsen.

Slå op i salmebogen og se, hvad der i dag bydes på. Og det er til troende
døbte mennesker! Værre bliver det, når vi ser under uddelingen af den
hellige Nadver, at en sortklædt skikkelse med møllestenskrave om halsen
bryder gennem den knælende kreds og stiller sig foran alteret — ved siden
af celebranten. Det giver ligesom et gib i en ved at se dødens billede stå
ved siden af livets! Sådant et optrin er simpelthen mangel på sans for sym-
bolik. Kan præster ikke se, hvor upassende det er at udføre altertjeneste i

"Ravnens dragt" ? At mange slægters synder har sløret også denne erkendelse, må ikke afholde celebranten fra at forlange, at hans assistent skal fremtræde i en værdig skikkelse og ikke som en dødens fugl. Han kan jo umuligt være med til at uddele det hellige Sakramente. Mig bekendt er dette ikke tilladt i henhold til kirkelovene. Det må være manglende forståelse af hele Gudstjenestens væsen. Assistenten skal deltage i hele Gudstjenesten, for at kunne medvirke i uddelingen af Nadveren. Han må deltage i syndsbekendelsen, og han må tillige med menigheden modtage absolutionen og velsignelsen. En misforståelse må være årsag til, at assistenten går foran med disken og celebranten bagefter med kalken. Den ene uorden drager den anden efter sig. Det har altid været skik, at en diakon i Kristi hellige Kirke kunde assistere ved altertjenesten, men han kan ikke gå foran med disken, han kan kun følge bagefter med kalken. Celebranten må gå foran med det af ham brudte brød, og assistenten, som i denne tjeneste står på diakonens plads, må iført surplisen (superpellicium) over den sorte præstekjole følge bagefter med vinen.

Enhver sand og troende præst, en trofast Herrens tjener, som ikke har trådt al symbolik under fode, og som ikke med methodister og baptister ringeagter embedets hellige klæder, han vil ikke i fremtiden kunne udføre altertjeneste i Martin Luthers doktorkappe, men han vil iføre sig den hellige ALBA, som i snart to tusinde år har været brugt af Herrens tjenere som det rette ornat foran alteret i Kristi ene og hellige Kirke.

Kan Herren sætte sit navn på vore nuværende forvirrede Gudstjenester ? Kan Herrens hjerte og ånd være i et støvet og urent hus ?

Dersom vi i vor samvittighed må svare nej til disse spørgsmål, hvilken værdi har da den danske "Folkekirke" i Guds øjne, og hvilken betydning kan vor nuværende Gudstjeneste have for den levende Guds menighed ?

Herren vor Gud er langmodig og barmhjertig, og Jesus Kristus beder for hele sin Kirke i alle dens afskygninger, og Herren siger hos Matthæus: "Jeg vil være med jer alle dage, indtil tiden er fuldkommet (indtil verdensrigets afslutning)".

Drypper I himle fra oven ned
og strømmer i øverste skyer med retfærdighed:
Jorden oplade sig for at frembære frelsens frugt
og for at lade retfærdighed oprinde tillige (Es. 45, 8).

DEVALVERING AF BIBELORD

AF PASTOR C. B. HANSEN, ÅLBORG

DER ER noget selvmodsigende i vor kirkes forhold til Bibelen. Velmenende kirkefolk, læge og lærde, bestræber sig på at fastslå, at Bibelen er Guds ord, ret forstået, og de gør meget for dens "spredning" i fikse, billige udgaver i en moderne sprogdragt (d. v. s. 1930'ernes). Derimod mærker man intet til nogen omsorg for, hvordan gudsordet trives i dets nye ikklædning. Den hellige grav skønnes åbenbart vel forvaret.

Bibelvennerne minder betænkeligt om den gamle kone, der fik besøg af præsten og på hans spørgsmål, hvilken salme han skulde synge for hende,

fik svaret: "Det må præsten selv bestemme. De er jo gode allesammen".

Præsten kunde passende have valgt den salme, hvor det hedder: "Gud Fader i det høje, lær mig at skelne nøje, det sande fra dets skin". Hvis han så efter at være kommet hjem havde gennempløjet missalekollekterne i Prøvealterbogens form og sammenlignet den med deres originale romerske, vilde han have konstateret, at man af iver for et glat og slikket sprog mange steder har ødelagt en kollekts hovedtanke og derved borttaget det, som begrunder dens anvendelse en bestemt søndag, dens samspil med dagens epistel. Dette er ofte sket i forbindelse med, at man af luthersk katolikforskrækkelse har pillet ved ord, der kunde tydes som romersk gerningsretfærdighed — bare for så at havne i en formulering, der nærmere beset er mindre evangelisk end den originale katolske.

Lige så tankeløse forvanskninger forekommer i den oversættelse af Ny Testamente, der blev autoriseret i 1948, og det i meget kendte og benyttede skriftsteder. Således i epistlen til 8. søndag efter trinitatis fra Romerbrevet kap. 8. I den reviderede oversættelse af 1907 hedder det i vers 14 og 15 på een gang ordknapt og elegant: "I modtog jo ikke en trældoms ånd, atter til frygt, men I modtog en sonneudkårelses ånd, i hvilken vi råber: Abba, Fader." Hvad der er fint og smukt, skal naturligvis i forfladigelsens tider jages hele året. Ordene citeres derfor flittigt i romaner, der rakker ned på "missionen", som eksempel på, hvordan de hellige slår om sig med skriftsteder, der er Volapyk og Mesopotamisk for nutidsmennesker, hvad de sikkert også er. De er imidlertid umiddelbart forståelige for ethvert normalt menneske, ung eller gammelt.

For at komme nutidstaberne til undsætning og give alt ind med skeer ændredes i 1948 ordlyden til: "I modtog jo ikke en ånd, der giver trællekår, så I atter skulle leve i frygt, men I modtog en ånd, der giver barnekår ..."

Bortset fra, at 1948 bruger "barn", hvor grundteksten siger "son", handler teksten ikke om tilstanden "kår", men om handlingen "adoption", "sonneantagelse". Men hvad værre er, den ny oversættelse er fjollet derved, at den henviser kristne til en tilstand af kronisk mindreårighed, for ikke at sige barnagtighed. Barn kan man nemlig kun være på et bestemt alderstrin, men born hele livet, nemlig sine forældres (resp. adoptivforældres). Derfor taler salmebogen kun om "vore egne barnedage" i sammenhæng med "disse Herrens barnedage" i Bethlehem. Ellers synges der om, at "så gav os Gud dog bornekår", og "Vor bornerets vidne, hjælp Abba at sige"

Det er kun på Norsk og Svensk, at "barn" er helt unuanceret. Men oversættelserne der kan dog meddele en rigtig forståelse: "I fikk barnekårets and", "barnaskapets and", den ånd, der er en virkning af bornekår.

Derimod bytter vor nye autoriserede oversættelse om på årsag og virkning. Den lader bornekår være en frugt af åndsbesiddelsen, ligesom den i det foregående vers lader trællekårene være en virkning af trældomsånden. En sådan bibeloversættelse kan kun være til glæde for dem, der hylder et anabaptistisk dåbsyn, og pinsefolk, det taler om åndsåb, og det harmonerer hverken med vor eller den romerske kirkes dåbspraksis.

Vor autoriserede, baptistiske, oversættelse får medhold af The New English Bible, af Schindler og af de fleste af de oversættelser på "modersmålet", som nu bruges i lægmandsudgaver af det romerske missale. Men vor oversættelse af 1907 såvel som den latinske udgave af missale med Vulga-

tas tekst har naturligvis trældomsånden og helligånden som følger, henholdsvis af trældommen og sonneudkærelsen.

Når de moderne oversættelser derimod stiller sagen på hovedet, skyldes det vel ikke bare ligegyldighed og sløvhed, men snarere at man har ladet sig forblinde af det mundrette, harmlose og rorende, skønt det faktisk er noget vås.

Man bliver da ikke træl, fordi man får en trældomsånd. Hvor får man så den fra? På Paulus' tid kunde de mest fribårne ånder blive trælle, når de som krigsfanger solgtes som slaver. Andre fødtes i trældom. Deraf kunne så med tiden fremvokse en trældomsånd. Tilsvarende var det ikke en eller anden and, der gjorde en jøde til jøde, men omskærelsen. Hvad der så medfulgte af ånd eller ej, var Guds sag. Heller ikke er det Helligånden, der gør nogen til et Guds barn. Men fordi Gud i dåben antager en til sit barn, følger hans ånd med barnet som "børnerets vidne".

Nu kunde man naturligvis affærdige disse overvejelser med, at de kun er den gamle diskussion om, hvad der er først, ægget eller hønen, og at Ny Testamente måske ikke selv sonderer så skarpt. Er der således i Apostlenes Gerninger tale om en konsekvent dåbspraksis? Men spørger man Paulus direkte, lades man ikke i tvivl om, hvad der kommer først. Han svarer, Gal. 4, 6: "Fordi I er sønner, har Gud udsendt i vore hjerter sin søns ånd, som råber: Abba, Fader!"

Man kan næsten korse sig ved tanken om, at nu har Danmarks præster i 22 år læst Rom. 8, 14-15 op fra alteret uden at ænse eller tage anstød af en forvrøvlet og kættersk oversættelse. Det må tages som et vidnesbyrd om, at vor kirke for tiden ikke tager sin substans og bekendelse særlig alvorligt (Romerkirken for den sags skyld heller ikke. Den har nu lånt vor oversættelse af 1948).

På den baggrund undrer man sig over, at kirkens ledere stundom hengiver sig til lutherske attituder og til skarpe udfald mod baptisterne. Hvorfor til dette postyr? Er det for at tage brødet ud af munden på grimme aktivister, er det en forestilling til benefice for flertalsmajestæten, et forsøg på at lægge røgslør over kirkens stilling i folket?

Når man skal ud i terrænet og slås, tager man støvler på. I den hjemlige stue og på rejse med moderne befordringsmidler kan man klare sig i sko. Ved revisionen i 1907 af oversættelsen af Ny Testamente nåede man i Danmark frem til en gengivelse af Efeserbrevet kap. 6, 15, der er uden sidste stykke i kristenheden. På grundlag af Vulgata og de ældre danske oversættelser og i kraft af kommissionens dristighed og sproglige kunnen skabtes to pragtfulde formuleringer, "fødderne ombundne med kampberedthed fra fredens evangelium" og "Løft i alle forhold troens skjold". De gæve nordmænd var ikke sene til at tage ved lære: for er der noget, de gerne vil være, er det "ombundet på føttene med den fertighed til kamp, som fredens evangelium gir". Lutherbiblen har ingen andel i det strålende resultat. Ganske vist har Luther som tysker støvlerne i beredskab, men ellers opløser han den græske teksts sætningsbygning og omskriver dens ord, så man skulle tro, at han for nylig har stiftet bekendtskab med The New English Bible.

I 1948 satte imidlertid afrustningen af Efeserbrevets krigsberedskab ind: "Tag som sko på jeres fødder villighed til at forkynde fredens evangelium", "Løft i al jeres færd troens skjold". For vel er villighed til at udbrede

kendskab til evangeliet påkrævet, ja "i tide og utide" — for en selv vel at mærke! Men drejer det sig om kamp med verdensherskerne i dette mørke, ondskabens åndemagter, bliver almindelig emsig evangeliseren kun til "spildte Guds ord på Ballelars". Konfrontation og udfordring batter mere end at vimse planløst omkring. At gengive det græske "etoimasia" og latinske "præparatio" ved villighed er en misvisning. Villighed kan være kemisk tømt for al beredthed og beredskab. 1801, 1807 og 1864 taler derom deres sørgelige sprog. Den moderne oversættelse af stedet ligger milevidt fra den dristige paradoksi i 1907, i en ørkenvandring af trivialitet strækkende sig fra villighed til en fransk messebogs forhippethed, "que votre zèle pour annoncer l'Evangile de paix (rendre votre marche plus facile) comme des chaussures légères", at jeres iver for at meddele evangeliet kan gøre jeres vandring nemmere som med let fodtøj.

Sandsynligvis har ordene "i alle forhold" ført til tekststykkets anvendelse som epistel på 21. søndag efter trinitatis. Man har taget grundtekstens "i alle ting" efter ordenes fulde pålydende, således også Vulgata, in omni-bus, og møntet dem på evangeliets ord om, at man simpelthen skal tro, uanset om troen begunstiges af forholdene; uanset, om man kan se tegn og undere, skal troen sejre. Oversættelser fra skiftende tider har vaklet mellem gengivelser som "frem for alt", "i det hele taget", "iøvrigt", vendinger, der kan tages efter deres fulde pålydende eller som fyldeord, tænkepauseord, alt efter behag. Men "i alle forhold" er ikke til at tage fejl af. Det er et evangeliets ord. Men "i al jeres færd" fra 1948 er så uheldigt,

KIRKEDAG 21. MARTS I KØBENHAVN

Under mottoet Kirkelig Samling om Bibel og Bekendelse er en række kirkedage holdt i København og omegn. Den næste kirkedag er planlagt til søndag den 21. marts i Sankt Johannes kirke og menighedslokaler, Sankt Hans Torv, København. Emnet er: Kirken og narkotika-problemet.

Programmet:	Kl. 14.00 - 15.00	Gruppedroftelse.
	Kl. 15.00 - 15.30	Kaffe.
	Kl. 15.30 - 16.45	Foredrag ved eksperter.
	Kl. 17.00	Messe, prædiken v/pastor Magelund.

Em. Andersen Johs. Andersen Knud Christensen
Poul Exner Poul Hoffmann

DANSK TIDEGÆRDS SOMMER MØDE

Selskabet Dansk Tidegærds sommermøde 1971 afholdes på Løgumkloster Refugium og Bibelhøjskole fra mandag den 21. til lørdag den 26. juni.

Ved en beklagelig fejltagelse er der tidligere fremkommet en forkert meddelelse angående tidspunktet for sommermødet.

Program udsendes senere.

P. b. v.
Knud Andersen, sekr.

RESERVERET POSTVÆSENET

som det overhovedet er muligt. Det sætter epistlens forbindelsesled med evangeliet til søndagen overstyr. Det er sprogligt umuligt, idet grundteksten i hvert fald må forstås om de ydre omstændigheder, ikke om de agerendes indsats og indre kvalifikationer. Det flytter uevangelisk akcenten fra troens overlegenhed over de faktiske forhold over på de troendes tilstand og aktivitet. "Al vor færd". Gud bedre det!

Lutheranere behøver altså ikke engang gå vejen om ad romerske missalekollektler o. l. for at plumpe i den semipelagianisme og gerningsretfærdighed, som de afskyer og flygter for. Almindelig tankeløshed kan gøre det. Hvad hjælper al mulig villighed for fredens evangelium, når man samtidig omskriver Bibelens ord til snak.

RE - F O R M A T I O nr. 1 februar 1971 14. årgang

Johannes Lærkes: Jesus fristes som vi, men sejrer for os	2
Jørgen Glenthøj: Hvem ejer liget - hvem ejer livet?	3
Vagn Hasselgaard: To observationer	7
Em. Andersen: Nogle betragtninger over gudstjenesten	9
C. B. Hansen: Devaluering af bibelord	12
Meddelelser	15

RE - F O R M A T I O udsendes af en kreds af præster i den danske kirke.
 Redaktør (ansvarshavende): Sognepræst B. Riisgaard, Vestre Fjordvej 61, 9000 Ålborg. Telefon: Ålborg (08) 13 69 90.
 I redaktionen iøvrigt: Pastor C. B. Hansen, Elmesvinget 14, 9000 Ålborg; sognepræst Sigurd Mejndor, Hyllested, 8400 Ebeltøft; pastor O. Lund Pallesen, Rustenborgvej 5, 2800 Lyngby; sognepræst Poul Ulsdal, 6893 Hemmet.
 Ekspedition: RE - F O R M A T I O v/stud. theol. Ejlf Kristensen, Kurlands-gade 3, 3. th., 2300 København S. Postgiro 8 81 42. (Besked kan modtages på telefon (01) 50 84 28). - Bladet kommer i mindst 8 numre årligt og koster 20 kr. (studerende 15 kr.).
 Grafik: Knud Nørholm - Sats: Anders Studsgård på I B M Bold Face.

*

Tryk: Knud C. Christensen